

Is de gemeente Den Haag verplicht om een kapvergunning te verlenen voor de hemelboom?

Geen bomenhemel voor deze hemelboom

De rechtbank in Den Haag moest de vraag beantwoorden of de gemeente Den Haag verplicht was een kapvergunning te verlenen voor de kap van een hemelboom (*Ailanthus altissima*). De hemelboom is een uitheemse invasieve exoot. De rechtbank vond dat de gemeente daartoe niet verplicht was. Opvallend aan de uitspraak van 20 september 2022 (ECLI:NL:RBDHA:2022:9514) is dat deze goed leesbaar is, ook voor niet-juristen.

Auteur: Jilles van Zinderen, Monte Legal

Wat speelde er precies? Een bewoner van de gemeente vroeg een kapvergunning aan voor het kappen van zijn hemelboom. De boom staat in zijn tuin, vlak bij zijn uitrit en de wortels ervan beschadigen de fundering van zijn huis en de bestrating. Door de opgedrukte bestrating kan de bewoner zijn garage niet eens meer bereiken.

Weigeringsgrond kapvergunning

De gemeente kan een kapvergunning weigeren op grond van de algemene plaatselijke verordening (APV) in het belang van natuurwaarden, educatieve en milieuwaarden of belevings- en gebruikswaarden. Bij de vergunningsaanvraag wordt er gekeken naar de status van de boom, het belang van behoud, overlast, het belang bij rooien, mogelijke alternatieven voor kap en compensatie. Omdat meer dan 50 procent van de kroon van de boom te zien is vanaf de openbare weg, vond de gemeente de hemelboom van groot belang voor de belevings- en gebruikswaarde. De hemelboom verkeert verder in goede conditie en heeft een goede toekomstverwachting. Om die reden weigerde de gemeente een kapvergunning te verlenen.

dening (APV) in het belang van natuurwaarden, educatieve en milieuwaarden of belevings- en gebruikswaarden. Bij de vergunningsaanvraag wordt er gekeken naar de status van de boom, het belang van behoud, overlast, het belang bij rooien, mogelijke alternatieven voor kap en compensatie. Omdat meer dan 50 procent van de kroon van de boom te zien is vanaf de openbare weg, vond de gemeente de hemelboom van groot belang voor de belevings- en gebruikswaarde. De hemelboom verkeert verder in goede conditie en heeft een goede toekomstverwachting. Om die reden weigerde de gemeente een kapvergunning te verlenen.

Jilles van Zinderen

Bezwaar bewoner

De bewoner ging in bezwaar. Hij wees er onder meer op dat de hemelboom een invasieve uitheemse exoot is. Op grond van de EU-verordening 1143/2014 (EU-verordening) is Nederland verplicht om de verspreiding van dergelijke exoten tegen te gaan. Maar de gemeente hield voet bij stuk en bleef bij haar weigering.

Omdat meer dan 50 procent van de kroon van de boom te zien is vanaf de openbare weg, vond de gemeente de hemelboom van groot belang voor de belevings- en gebruikswaarde

De bewoner stapte daarop naar de rechter. Die moest onder meer beoordelen of de gemeente de kapvergunning voor deze exoot mocht weigeren. De rechtbank erkende dat een hemelboom een exoot is waarvan de verspreiding moet worden tegengegaan. Ze stelde vast dat een hemelboom een enorme groeikracht heeft en mede daarom een bedreiging vormt voor de biodiversiteit. De bladeren, bloemen en pollen kunnen een allergische reactie geven. Zaailingen kunnen met hun wortels plaveisel en muren ontwrichten. Ook kunnen de wortels schade toebrengen aan riolering, andere leidingen, funderingen en wegdek, aldus de rechtbank.

De rechter stelde ook vast dat plaatselijke lagere regels, zoals de APV, niet in strijd mogen zijn met hogere regels, zoals de EU-verordening. Ook werd vastgesteld dat de EU-verordening de belangen van de bewoner dient. Dat belang is, onder andere, het voorkomen van nadelige gevolgen voor zijn gezondheid en het voorkomen van schade aan zijn eigendommen. Op basis van deze overwegingen zou je verwachten dat de rechter zou oordelen dat de gemeente de kapvergunning niet mocht weigeren. Maar de rechtbank kwam tot een ander besluit.

Stedelijke omgeving

De rechtbank vond dat de gemeente de vergunning mocht weigeren omdat nergens in de EU-verordening staat dat de gemeente de

plicht heeft om uitheemse invasieve exoten uit de stedelijke omgeving te verwijderen. Verder was de rechter het met de gemeente eens dat bestrijding van deze exoten alleen zou hoeven plaatsvinden in de natuurlijke omgeving. Hemelbomen verspreiden zich in een stedelijke omgeving zeer beperkt en zijn daar goed beheersbaar. Daardoor bestaat er geen noodzaak of verplichting tot verwijderen, aldus de gemeente en de rechter. Waarop baseren zij dit?

Artikel 7 van de EU-verordening bepaalt onder meer dat invasieve uitheemse soorten niet opzettelijk de EU mogen worden binnengebracht. Ze mogen ook niet worden gehouden, gekweekt, vervoerd, verhandeld, gebruikt of vrijgelaten in het milieu. De EU-lidstaten zijn verplicht om in de natuur aanwezige populaties op te sporen en te verwijderen. Als dat niet lukt, moeten ze zodanig worden beheerd dat verspreiding en schade zoveel mogelijk worden voorkomen. Het is daarbij de bedoeling dat de gevolgen van de aanwezigheid van de hemelboom voor de biodiversiteit, de aanverwante ecosysteemdiensten, de menselijke gezondheid of de economie tot een minimum worden beperkt. In Nederland zijn in het kader van de Wet natuurbescherming de provincies belast met de bestrijding van deze exoten.

De hemelboom werd op 15 augustus 2019 opgenomen in de zogenaamde Unielijst van de EU-verordening. De Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit bracht daarop een factsheet

over de hemelboom uit. Daarin staat onder andere dat problemen met de hemelboom kunnen ontstaan als deze soort zich verder verspreidt naar (half)natuurlijke gebieden. Staat een hemelboom in een (botanische) tuin of park, dan mag hij van de NVWA blijven staan. Maar hij mag zich niet vermeerderen. Wordt een hemelboom buiten het stedelijk gebied aangetroffen, dan wordt bestrijding aanbevolen, om op die manier vestiging in natuurgebieden te voorkomen. Met name bermen vormen een corridor vanuit stedelijk gebied naar natuurgebieden. Snelle en volledige verwijdering uit bermen wordt daarom cruciaal geacht.

Hoe maak je onderscheid tussen stad en natuur?

De factsheet van de NVWA wordt niet genoemd in het vonnis, maar waarschijnlijk hebben de gemeente en de rechter deze gebruikt om de weigering van de kapvergunning te onderbouwen. De vraag is of dit terecht was. Het onderscheid tussen (half)stedelijke gebieden en natuurlijke gebieden wordt in de EU-verordening nergens gemaakt; de EU-verordening lijkt algehele bestrijding op het oog te hebben. Bovendien: hoe maak je onderscheid tussen stedelijke gebieden, halfstedelijke gebieden en natuurlijke gebieden? Verder valt juist te bepleiten dat het weinige groen in het stedelijk gebied extra bescherming verdient. De rechter oordeelt dat gemeenten niet verplicht zijn om actief hemelbomen uit tuinen van particulieren te verwijderen. Maar als een bewoner zo'n exoot, die schade veroorzaakt die de EU-verordening wil voorkomen, zelf wil verwijderen, ligt het dan niet voor de hand dat de gemeente die vergunning wel verleent? Dit vonnis geeft het gevoel dat de gemeente tegen de stroom in roeit, de provincie tegenwerkt en de natuur hiermee geen dienst bewijst. Dat wringt helemaal als onbetwist vaststaat dat de bewoner serieuze problemen ondervindt van de boom.

De bewoner kan nog tegen deze uitspraak in hoger beroep bij de Afdeling bestuursrecht-spraak van de Raad van State. Die zou anders kunnen beslissen. Maar voorlopig is deze hemelboom nog gebonden aan het aardse bestaan.

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!